

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální učební materiál

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Karel Poláček
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_03_14
Pořadí DUMu v sadě	14
Vedoucí skupiny/sady	Mgr. Jana Sedláčková
Datum vytvoření	13. 2. 2013
Jméno autora	PhDr. Zdeňka Valčíková
e-mailový kontakt na autora	valcikova@gymjev. cz
Ročník studia	3. ročník
Předmět nebo tematická oblast	Český jazyk a literatura
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Pracovní list k tvorbě Karla Poláčka (všestranný rozbor ukázek z prozaické tvorby Karla Poláčka) Inovace: využití ICT, mediální technika, rozvoj čtenářské gramotnosti

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Karel Poláček

A. Humoristické prózy

1.

román Muži v ofsajdu

- otec a syn Emanuelové Habásci,
stoupenci žižkovské Viktorky
- pan Načeradec, stoupenec Slávie
- psychologie klubových fanoušků

Eman opatrně vyvedl zdrceného pana Načeradce ze hřiště. Byl skleslý a jeho duch obestřel se černým flórem. Rty mu horečnatě mumlaly slova: „Núú. co jsem řekl? Cože jsem povídal? Neřek jsem, že si Slávie odveze nejmíň čtyři banány? Kdo mi dosvědčí moje slova? Ptám se: Mám já nějakou radost na světě? – Nemám! Můžu ještě existovat? – Nemůžu! – Nejsem já člověk k politování? – Jsem!“

Zdvíhl hůl a zařval: „A ostatně, co je mně po tom? Je Slávie můj závod – Není! – Tak co se starám! – Já se nestarám! – Je Slávie moje starost? – Není! – Dělán si z toho něco? – Nedělám! – Tak co, prosím, mluvíte? Co mi tu povídáte? Nechte svý řeči, já vím všecko. Ale do těch direktorů musí uhodit hrom na širým poli. Takhle mi mužstvo zničit, kdo to jakživ viděl?“

Eman se slitoval nad nešťastným mužem. Privil: „Vono, pane šéf, de vo to... Počkejte, já vám to vysvětlím. Zápas bude mít dohru. Bez protestu se to neobejde. Soudce nespravedlivě diktoval desítku proti Slávii za faul Ženíškův. To nebyla žádná surovost, já se dobře díval

Poláček, Karel. *Muži v ofsajdu*. 11. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1978. s.45

a) Proč je pan Načeradec tak zdrcený?

.....

b) Co je to banán a desítka?

.....

c) Zařad'te slova banán a desítka ke správnému útvaru národního jazyka.

.....

d) Vyhledejte nespisovné tvary slov.

.....

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.

román *Hostinec U kamenného stolu*

- o venkovských lázních a hostech
- vydán za okupace
- vyšel pod jménem malíře Vlastimila Rady

„Dnes přijedou naši kluci,“ pravil hostinský Šimon Tatrnuž a hlásil durcha. Rada Dyndera střídavě ohmatával karty a třel si nos, což bylo u něho znakem soustředěného přemýšlení, potom opatrně vynesl sedmu a zeptal se: „Kteří kluci?“

Ale synovci přece, synovci,“ objasnil hostinský, počítaje své vzatky. „Inženýr Spytík a ten druhý pan inženýr uličník... teda Tomáš. Moji synovci, pane můj a příteli.“

...

Když už musili spolu promluvit, pak si libovali v podivínské gramatice, ve které se nevyskytovala náměstka osobní a hemžilo se zvratnými slovesy. Mluví se postavil před obrazy předků, dovolává se jejich souhlasu a hovořil asi takto: Dneska tatínku a maminko, je předsín hotový svinčík. To se ví, když je nepořádný chlap a nehledí se na čistotu. Myslí se, že se bude po něm uklízet.

Z druhého pokoje zaznívá taková odpověď: Dnes se nemělo ještě čas, mělo se důležitější věci na starosti, však se to dá do pořádku, nemusí se tak hloupě klábosit.

Poláček, Karel. *Hostinec U kamenného stolu*. 10. vyd. Praha: Euromedia Group, 2006. s. 81, 82, 113

a) Spytihněv (Spytík) a Tomáš mají zvláštní způsob komunikace. Převeďte rozhovor synovců do klasické přímé řeči.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.

próza **Bylo nás pět**

- maloměsto viděné dětmi
- příhody party kamarádů
- vypravěčem Petr Bajza

To byla hra! Nám se to děsně líbilo a pan Zilvar spal a hlučně kašlal. Když jsem o tom povídal Bejvalovi, tak nám velice záviděl a pravil, že by si s námi chtěl taky hrát. Já jsem odvětil: "To já nevím, to podle toho." On však horlivě o to stál, že prý by se chtěl jenom podívat, jestli to děláme dobře. Já jsem pravil, aby byl bez starosti, že Zilvar musí dobře vědět, jak se žebrota dělá, jelikož jeho tatínek jest první žebřák v městě. Bejval se ptal, jestli se stavíme na kořauku, když si něco vyprosíme. Já jsem pravil, že ne, a on pravil, že to je chyba. Pak se tázal, jestli hrajeme na nějaký nástroj, a když jsem pravil, že ne, tak on pravil, že je to druhá chyba. Pročež jsem mu pravil, aby přišel taky do chudobince, on na to řekl, že přijde a že nám ukáže, jak se dělá žebrota, a že celého pana Zilvara strčí do kapsy s tou jeho žebrotou a že pan Zilvar bude kulit vočadla, jaký jest Bejval správný žebřák. Vůbec se děsně vychloubal a to se mně nelíbilo. Avšak když jsme přišli do chudobince, tak nám Zilvar řekl, že je s žebrotou utrum, jelikož pan Zilvar na to přišel, že mu Zilvar bere nohu, on řval, že nedovolí, aby se s jeho nohou šeredilo, a Zilvara párkrát natřel. A pak si vzal nohu a šel prosit.

Poláček, Karel. *Bylo nás pět*. 3. vyd. Praha: Albatros, 2000. s. 63, 64

a) Zdrojem humoru je hlavně řeč dětských hrdinů. Co je pro ni typické?

.....

.....

b) Vyhledejte knižní výrazy.

.....

c) Vyhledejte nespisovné výrazy.

.....

.....

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

B. Prózy společensko-kritické a satirické

1.

románová pentalogie

Okresní město, Hrdinové táhnou do boje, Podzemní město, Vyprodáno, z pátého dílu se dochoval jen zlomek

- cyklus nemá ústředního hrdinu
- svět maloměsta
- podstata maloměšťáctví: nehybnost života
- nezničitelnost maloměšťáctví i v době války

Vida, přijel Kamil, syn obchodníka Štědrého... Copak, copak? Má tatínek radost? Užije syna? Pozoruje shrbená záda a zmačkaný zátylek obchodníkův, ale nemůže z nich vyzkoumat, má-li radost z příjezdu synova. S nedůvěrou zírá na citrónově žluté polobotky, na lesklý cylindr i na to, jak mladý muž švihá rákoskou se stříbrným kováním. – Proč přijel? – rozvažuje žebrák, - svatodušní svátky jsou za námi. Není čas na návštěvy. Měl zůstat, kde byl...

Zastavil se, neboť pozoroval, že obchodník zmírnil krok a prudce rozhazuje rukama. Slyšel, jak praví: „S cylindrem mi nesmíš chodit,“ Mladík cosi namítal, ale otec svéhlavě opakoval: „To je mně jedno, co se nosí v cizině. Doma mně s tím nesmíš chodit.“

...

Kamil se obrací ze strany na stranu, chce okresnímu městu imponovat zvonovitým raglánem a lesklým cylindrem. Avšak město je zamklé, někde jsou spuštěny závěsy před slunečním žářem, jinde je vidět kočku, která se vyhřívá mezi dvěma hortensii. Žebrák slyšel, jak mladý muž praví: „Jak vidím, nic se tu nezměnilo.“

...

Nemůže žít, protože mu zamkli jeho cylindr, zvonovitý raglán, tuhé límce, nádherné kravaty a citrónové polobotky. Přiměli ho, aby chodil bez límce, oblekli ho do modré zástěry a poručili mu, aby se obul do zkornatělých záplatovaných perek. Hlavně ty nevhledné, hnusné škorně ho mrzí.

...

Oděl se v listrový kabát a v pepitové, velmi široké kalhoty. Jeho oči nadšeně hladily citrónové polobotky. Šeptal něžně: - Moje botičky, já vás už dlouho neviděl...

Poláček, Karel. *Okresní město*. 6. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1960. s. 11, 12, 13, 43, 61

a) Na základě ukázky charakterizujte maloměsto.

.....

b) Jakým prostředkem se podařilo autorovi ukázat stereotyp života?

.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení

A

1.

- a) Slavie byla poražena
- b) banán – gól, desítka – pokutový kop
- c) slang
- d) neřek, svý, širým, vono, vo to

2.

a)

„To se ví, když jsi nepořádný chlap a nehledíš na čistotu. Myslíš si, že se bude po tobě uklízet.“
„Dnes jsem neměl ještě čas, měl jsem důležitější věci na starosti, však to dám do pořádku, nemusíš tak hloupě klábosit.“

3.

- a) dlouhá souvětí, klukovské vyjadřování se mísí s nepřirozenou školskou češtinou
- b) např. pravil, odvětil, tázal, pročez, jest...
- c) na kořalku, kulit vočadla, utrum, šeredilo, natřel

B

1.

- a) nesmí se objevit nic nového, důležitý je klid a neměnnost života
- b) opakováním

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam literatury

POLÁČEK, Karel. *Muži v ofsajdu*. 11. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1978. 601/22/856

POLÁČEK, Karel. *Hostinec U kamenného stolu*. 10. vyd. Praha: Euromedia Group, 2006.
ISBN 80-86938-37-9

POLÁČEK, Karel. *Bylo nás pět*. 3. vyd. Praha: Albatros, 2000. ISBN 80-00-00858-0

POLÁČEK, Karel. *Okresní město*. 6. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1960.

**Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.
Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.**